

Wat weten we van de das?

De das is ons grootste, inheemse landroofdier en behoort tot de familie van de marterachtigen.

Door zijn levenswijze en sprookjesachtig voorkomen speelt de das vaak een rol in sprookjes, sagen, fabels en kinderverhalen. Daarin speelt de das altijd een goeie lobbies, een trouwe vriend of een redder in nood. In werkelijkheid is het dier niet al te slim en kan het zich moeilijk aanpassen aan veranderende omstandigheden. De das heeft zich dan ook nauwelijks staande weten te houden in eeuwen van dat de mens de das vervolgde. En ook de steeds verdergaande versnippering van en veranderingen in zijn leefomgeving bedreigde zijn voortbestaan. Gelukkig gaat het nu iets beter

Hoe ziet hij er uit en hoe vindt hij zijn weg?

De das is een sterk dier, gedrongen gebouwd met korte, krachtige poten. Kenmerkend is de zwart-witte tekening op de kop. Van kop tot staart is hij ongeveer 75 cm lang. Mannetjes en vrouwtjes zijn moeilijk van elkaar te onderscheiden.

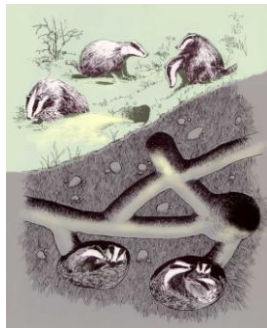
Een das kan wel vijftien jaar oud worden, maar in Nederland ligt de gemiddelde leeftijd rond de vijf jaar. Dit komt voornamelijk door het relatief grote aantal dassen dat jaarlijks sneuvelt in het verkeer.

Met hun kleine oogjes kunnen dassen overdag nog wel redelijk zien, maar 's nachts relatief slecht.

Horen gaat al een stuk beter, hoewel ze hun oren niet kunnen richten zoals boommarters, katten of vossen. Gelukkig maakt hun formidabele reukvermogen een hoop goed. Dassens leven dan ook voornamelijk in een wereld van geuren. Die geuren vertellen hen alles over hun soortgenoten, hun eten en gevaar.

Wat is zijn verblijfplaats?

Dassens leven in uitgebreide zelf gegraven holenstelsels, ook wel burchten genoemd. Bij voorkeur graven ze een hol in een steile helling en het liefst in de buurt van grasland. Een burcht heeft meestal 3 tot 10 ingangen en bestaat uit holen die door gangen met elkaar verbonden zijn.

De gangen worden pijpen genoemd en de holen woonketels.

Voor het graafwerk is de das toegerust met zeer sterk ontwikkelde en gespierde voorpoten. Met zijn stevige achterpoten en achterwerk duwt de das het losgewerkte materiaal naar buiten. Zo ontstaan de opvallende stortbergen bij de uitgangen van de burcht. Kenmerkend zijn de afvoergeulen, die vanuit de uitgang van de burcht naar het eind van de stortbergen leiden.

Dassenpijp met breed uitwaaiende storthoop

Hoe en waar brengt de das de dag en nacht door?

De das leeft in familiegroepen van gemiddeld drie tot zes dieren. Een familiegroep bewoont gezamenlijk een burcht met territorium, waar andere dassen uit verdreven worden. De das is een nachtdier, dat in de schemering zijn burcht verlaat. Hij begint dan met het uitvoerig verkennen van de omgeving en het verzorgen van zijn vacht. Dassens gaan samen of apart op zoek naar voedsel tot op een afstand van 1, 2 of soms wel 4 kilometer van de burcht. Het territorium van de das omvat de burcht en voedselgronden van een familiegroep en is in Nederland doorgaans tussen 30 en 50 ha groot, afhankelijk van het voedselaanbod. Het territorium markeert de das met mest.

De das houdt geen winterslaap, maar is tijdens koudere periodes veel minder actief en blijft dan soms dagenlang in de burcht.

In februari-maart worden de jongen geboren. Een worp bestaat uit twee tot vier, maar meestal drie jongen.

In de eerste 6 tot 8 weken van hun leven blijven de jongen ondergronds, daarna gaan ze voorzichtig de wereld boven verkennen. Na drie maanden klauteren ze al behendig in boomstronken en rennen ze rond een speelboom in de nabijheid van de burcht. Begin juli gaan de jonge dassen voor het eerst zonder ouderlijk toezicht op pad.

Tegen de herfst zijn de jonge dassen zelfstandig en sommigen verlaten hun geboorteplek.

Hoe verzorgen zij zich?

Dassens zijn heel propere dieren. Ze besteden veel tijd aan het poetsen van hun vacht en die van hun familieleden.

Ook houden ze meerdere keren per jaar een grote schoonmaak in hun holenstelsel. De holen worden dan uitgegraven en het nestmateriaal ververst. Er liggen nooit etensresten in het hol van een das.

Nestmateriaal voor een dassenpijp

Wat eet een das?

Dassens zijn alleseters. Ze zijn slechte jagers en eten dat wat ze direct voor de neus tegenkomen. Door hun luidruchtige manier van foerageren ontsnapt vrijwel alles wat alert is. Ze eten daarom voornamelijk regenwormen die ze 's nachts in weilanden en open gebieden opsporen. Verder eten ze bosvruchten,

Regenwormen zijn het hoofdvoedsel van de das

gevallen fruit, noten, eikels, knollen, maïs, koren, paddenstoelen, knaagdieren, slakken, kevers en hommels- en wespenbroed. Een das eet 400-600 gram per dag en het duurt vaak uren voordat hij genoeg voedsel heeft gevonden.

Welke sporen laat een das achter?

De kans dat je een das te zien krijgt is maar klein. Als een das aanwezig is vind je wel vaak de sporen, zoals pootafdrukken, wroetsporen en wissels. Een wissel is een veelbelopen paadje. Een karakteristieke aanwijzing voor de aanwezigheid van dassen zijn de snuitputjes, die te vinden zijn op plaatsen waar een das naar voedsel speurt. Deze putjes zijn ongeveer 10 cm in doorsnede en een paar centimeter diep. Mestputjes zijn 10-25 cm diepe kuiltjes met dassendrollen.

Pootafdruk

Mestputje

Snuitputje

Dassenwissel

Verspreiding, bedreiging en bescherming

Dassen geven de voorkeur aan hoog en droog gelegen woonplaatsen en de afstand naar grazige gebieden mag niet te groot zijn. Het landschap moet voldoende dekking en voldoende voedselaanbod bieden en, als het even kan, zo weinig mogelijk verstoring.

Het landschap van de gemeente De Bilt ligt op de overgang van de hoge, droge stuwwal in het oosten en de lage, vochtige graslanden in het westen en is bij uitstek een gebied waar dassen zich thuis voelen.

Rond 1980 echter ging het zeer slecht met de das door vervolging, versnippering van leefgebied en de oprukkende mens. In het hele land leefden er nog maar circa 1200 dassen, terwijl dit er in 1900 nog meer dan 12000 waren. Op de Utrechtse Heuvelrug woonden nog maar een paar dassen.

Leefgebied van de das in Nederland met in oranje de situatie in 1900 en in groen de huidige situatie

Nu is de das wettelijk beschermd.

'Dassen mogen niet meer worden gedood, gevangen of verontrust en het is niet toegestaan hun directe leefomgeving te beschadigen, vernielen of verstoren'.

Ontheffing van deze wettelijke bepaling kan alleen verleend worden wanneer er *'geen afbreuk wordt gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de soort'*, en er *'geen andere bevredigende oplossing bestaat'*

Door deze wettelijke bescherming, aanleg van faunapassages en inzet van vrijwilligers, gaat het nu beter met de das op de Utrechtse Heuvelrug en leven er meer dan 250 dassen. Nu is de grootste bedreiging voor de das het verkeer. In onze regio worden 20-50 dassen per jaar doodgereden.

Dassentunnel onder een weg

Een ander probleem in ons gebied is dat er nog geen goede uitwisseling is met andere dassenpopulaties.

Dassen in de bebouwde kom

Dassen struinen 's nachts regelmatig in de bebouwde kom. Dan is het lekker rustig en kunnen ze ongestoord hun gang gaan. Meestal zijn ze tegen zonsopgang weer verdwenen. Wanneer zo'n dier echter 's nachts verstoord wordt, kan de das zich in paniek ergens verstoppen in bijvoorbeeld een schuurtje of onder een konijnenhok. In dergelijke gevallen is het verstandig de das zoveel mogelijk rust te gunnen, zodat hij 's avonds in het donker zelf weer kan vertrekken.

Wat vinden we van de das?

Het gaat dus redelijk goed met de dassen. Zo goed dat ze steeds meer in de bebouwde kom verschijnen.

Dat kan door bewoners als probleem ervaren worden. Met deze folder proberen we wat angsten weg te nemen, want 'onbekend maakt onbemind'.

Maar dat wil nog niet zeggen dat iedereen gelukkig is met deze situatie.

Enkele uitlatingen over de das:

- ➔ Ze ploegen mijn gazon om!
- ➔ Een das heeft de kippen van de kinderen gedood!
- ➔ Fantastisch, wat een beleving zo'n das zo dichtbij!
- ➔ Een das? Och, er lopen toch ook katten in mijn tuin rond.

De vraag is nu, hoe wij als bewoners zo goed mogelijk met deze situatie om kunnen gaan. Daarom willen we graag meer weten van de das in onze gemeente.

Onze vragen aan u:

- ➔ Heeft u ervaring met dassen in de bebouwde kom? Zo ja, waar, wanneer?
- ➔ Heeft u sporen van de das gezien in de bebouwde kom? Zo ja, welke, waar en wanneer?
- ➔ Wat vindt u ervan als dassen rond uw huis lopen?

Geef ons uw reactie!

Post:

Dassenproject IVN De Bilt e.o.
J.J.P. Oudkwartier 5
3723 ZA Bilthoven

Digitaal:

dassen@ivndebilt.nl
www.facebook.com/IVNdeBilt

Deze folder wordt u aangeboden door:

IVN De Bilt e.o.
www.ivndebilt.nl

Met medewerking van:

Stichting Dassenwerkgroep Utrecht & 't Gooi
www.dassenwerkgroep utrecht.nl

Meer informatie:

Vereniging Das & Boom
www.dasenboom.nl

oktober 2015

Een das in mijn tuin..

Kan dat?

Poetsende dassen

Ja, dat kan.

Het gaat steeds beter met de das in onze regio. In de jaren tachtig waren ze haast uitgestorven op de Utrechtse Heuvelrug.

Door succesvolle natuurbeschermingsmaatregelen komen ze nu veel voor in de bossen rond De Bilt.

En ze verschijnen ook steeds meer in de bebouwde kom. Dat kan als fantastisch ervaren worden: de "Nederlandse Panda" zo dicht bij huis. Maar ze geven ook overlast.

Hoe gaan wij als bewoners van de gemeente De Bilt daarmee om?

IVN De Bilt e.o., Vereniging voor Natuureducatie en Duurzaamheid, wil met u de discussie aangaan en informatie leveren én vragen.

beleef de natuur!

Wroetsporen van de das in het gazon